

۱۴ سال از سفر اولین فضانورد ایرانی به فضا می‌گذرد، به این بهانه داستان‌های فضایی را مرور کرده‌ایم

کتاب‌های کیهانشانی

یونس فردوس

روزنامه‌نگار

سرپروراندند، تا جایی که در سال‌های جنگ سرد سفر به فضا و سفر به ماه یکی از اهرم‌های فشار درگیر جنگ بود تا دیگری را در موضع ضعف قرار دهد. این اتفاق (سفر به فضا) حالا تبدیل به ابزاری تجاری و سیاسی شده و قدرت‌های جهانی در صدد بهره‌بردن از آن در جهت تثبیت قدرت خود هستند و از کنار آن سودهای کلانی نیز به جیب می‌زنند، زیرا همیشه عده‌ای سرمایه‌دار هستند که اتفاقات دنیا دلشان را زده و می‌خواهند تجربه‌هایی کسب کنند که برای هرکسی مقدور نیست. برای همین مقوله سفر به فضا و راهپیمایی‌های فضایی یکی از موضوعات پر سر و صدا در سال‌های اخیر بوده است. به بهانه سالگرد سفر اولین فضانورد ایرانی (انوشه انصاری) چند کتاب معروف و موجود در بازار ایران که سفر به فضا در آنها پررنگ است را با هم مرور کرده‌ایم.

عمر برخی آرزوهای بشری خیلی طولانی نیست. شاید هم بشر از زمانی به بعد ترجیح داد که آرزوهایش را بلند بلند بازگو کند و این‌گونه به نظر می‌رسد که برخی آرزوها عمرشان خیلی طولانی نیست، مثلاً پرواز از آن آرزوهای دور و دراز است که بشر از قدیم و ندیم در آرزوی دست یافتن به آن بوده، ولی برخی آرزوها خیلی عمر زیادی ندارند. البته محدودیت‌ها و موانع هم شاید عامل مهمی در آرزو نکردن بشر به شمار بیاید که نباید از آنها غافل شویم. ما اگر امروز بتوانیم قدرت بی‌پایانی در اختیار داشته باشیم احتمالاً آرزوهای بزرگی را در سر پیروانیم. از وقتی انسان‌ها اطلاعاتشان درباره ماه و سیارات دیگر به قدری شد که دانستند در شرایط خاصی شاید بتوان به آنها دستیابی داشت سودای سفر به این نقاط را در

علمی - تخیلی ایرانی در سفر به فضا

بسیاری این کتاب را از اولین‌های داستان‌های علمی - تخیلی ایرانی می‌دانند. رمانی که بسیاری از نسل سومی‌ها آن را خوانده‌اند و با اتفاقاتی که شخصیت اصلی آن از سر گذرانده زندگی کرده‌اند. این کتاب که فریبا کلهر آن را نوشته یک داستان هیجان‌انگیز دارد. داستانی که در آن شخصیت محوری، دخترکی مهربان و کنجکاو با نام «صبا» است. ساکنان سیاره‌ای نامرئی و بسیار پیشرفته که در نزدیکی زمین قرار دارد، دختر را متقاعد می‌کنند که به سیاره‌شان سفر کند. هوشمندان سیاره نامرئی، دخترک را برای یافتن پاسخ پرسشی بسیار مهم انتخاب کرده‌اند و... این خلاصه‌ای است از داستانی که خانم کلهر برای مخاطب نوجوان دهه ۷۰ نوشته است. رمانی که در آن سفر به فضا و سیاره‌ای دیگر اتفاق می‌افتد و برای ساعاتی مخاطب کنجکاو می‌تواند در خیابان‌ها و محیط یک سیاره دیگر قدم بزند. رمانی که در زمان انتشارش هنوز خبری از رمان‌های پرسرو صدای خارجی با موضوعات سفر به دنیا‌های کیهانی و فضایی نبود و خانم کلهر با زبان لطیف داستان انسانی مهربان را تعریف می‌کند که چراغی در وجودش روشن است که همین سبب شد از سوی آدم فضایی‌هایی انتخاب شود و از او به سیاره‌شان دعوت کنند.

این رمان برای نوجوان‌های سال‌های نه خیلی دور حکم آب روی آتش داشت، زیرا عطش بسیاری را در زمینه سفر به فضا و سیاره‌ها و کرات دیگر رفع می‌کرد. اثری که خواننده همراه با شخصیت نوجوان داستان، خانه و کاشانه را رها کرده و سفر به جهان ناشناخته‌ای را آغاز می‌کند.

سفری فلسفی میان سیارک‌ها

قصه یک سفر، سفری بین سیاره‌ای ولی نه از آن سفر هالیوودی سراغ داریم. قصه از یک اتفاق واقعی اگرچیزی ریشه می‌گیرد. نویسنده‌ای که خود ماجراهایی را در این زمینه تجربه کرده بود. قصه که خلبانی بی‌نام، پس از فرود در کویر با پسرک پسرک به خلبان می‌گوید که از سیارکی دور دست زندگی کرده که روزی تصمیم می‌گیرد برای اکتشاف دیار خود را ترک کند. او همچنین برای خلبان از گل که دل در گرو عشق او دارد، از دیگر اختراک‌ها تعریف

که او را اینجا، روی زمین، ملاقات کرده‌است، می‌گوید. خلبان و شازده چاهی را می‌یابند که آه می‌دهد. او طی داستان با ماری برخورد می‌کند که زبان را زآلودی دارد. در نهایت شازده کوچ به سیارک خود بازگردد.

این داستان که یکی از نمونه‌های اعلی و برجسته داستان‌های تمثیلی در جهان است به بیش مختلف ترجمه شده است که مترجمان بسیاری آن را به فارسی برگردانده و آن را در اختیار قرار داده‌اند. این کتاب از حیث محتوا از جمله آثاری است که نویسنده آن کوشش کرده انس دهد که فضاهای گوناگونی را تجربه کند. سیال بودن این تجربه اتفاقی است که در «شازده کوچ» مخاطب تصویری از خود را در کتاب به تماشا می‌نشیند. تصویری که در یکی از فصل‌های کتاب موقعیت‌هایی که خلق شده قرار داده شده تا هرکس تصویری به فراخور حال خود ببیند با آن

وقتی فضانوردی مُد نبود

یکی از قدیمی‌ترین و مشهورترین کتاب‌های مرتبط در این حوزه و به طور کلی ژانر علمی - تخیلی آثار جناب «ورن» است، «ژول گابریل ورن» که ما او را ژول ورن صدا می‌کنیم؛ نویسنده فرانسوی که در ابتدای قرن بیستم چشم از جهان فرو بست و اتفاقات قرن بیستم و سپس قرن جاری (بیست و یکم) را ندید، ولی در آثارش چیزهایی را نوشت که انگار او توانایی پیشگویی داشته‌است. انگار ژول ورن بیشتر از این‌که نویسنده باشد با نوستراداموس (پیشگوی معروف) نسبت و همنشینی داشته و جهان را از دریچه نگاه یک پیشگو دیده است.

یکی از رمان‌های مشهور این نویسنده فرانسوی «سفر به ماه» است؛

رمانی که عنوان اصلی آن «از زمین تا ماه» است، ولی در میان فارسی‌زبانان همان نامی که پیشتر ذکر شد (سفر به ماه) رایج و مشهور است. رمانی که در آن شخصیت‌های داستان تجربه‌ای را برای مخاطب رقم می‌زنند که در آن روزگار تنها یک آرزو است. اتفاقی که تا سال‌ها بعد هم جامه عمل به تن نمی‌کند و اتفاق نمی‌افتاد.

نویسنده در این اثر تعدادی از موفق‌ترین شخصیت‌هایش یعنی باربیکن مبادی آداب، نیکول تندخو و آردن سرخوش را در گردهم آورده و با زبان طنز قصه‌ای را تعریف می‌کند که تا سال‌ها بعد تنها یک قصه است. در این رمان ورن به شرح ماجرای دیوانه‌وار سفر به ماه رنگی از حقیقت می‌زند. از آن زمان که انسان ماه را به عنوان کره‌ای دیگر شناخت، آرزوی پرواز خود را با آرزوی دستیابی به تنها قمر زمین عجین ساخت؛ اما سال‌های بسیاری نیاز بود. حتی از زمانی که ژول ورن در داستان خود انسان را به ماه رساند نیز مدت‌ها گذشت تا بالاخره این رویای انسان به حقیقت پیوست.

